BEEKDAELEN

Kadernota 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **4**

1. Inleiding **6**

2. Financiële samenvatting en leeswijzer **8**

3. Actualisatie begrotingsbeeld **10**

4. Verbeteringsmaatregelen **13**

5. Begrotingsresultaat kadernota 2025 ..... **16**

6. Toekomstige ontwikkelingen die geld gaan kosten **17**

7. Programma's **18**

Inleiding programma's 19

7.1 Programma 1 | Inwoners, bestuur en veiligheid 20

7.1.1 Algemene ontwikkelingen 20

7.1.2 Uitgavenverlagingen 20

7.2 Programma 2 | Sociale leefomgeving 21

7.2.1 Algemene ontwikkelingen 21

7.2.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd in de begroting 2025 22

7.2.3 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel 22

7.2.4 Uitgavenverlagingen 23

7.3 Programma 3 | Fysieke leefomgeving 25

7.3.1 Algemene ontwikkelingen 25

7.3.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd in de begroting 2025 25

7.3.3 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel 26

7.3.4 Uitgavenverlagingen 27

7.4 Programma 4 | Bestuurlijke samenwerking en financiën 30

7.4.1 Algemene ontwikkelingen 30

7.4.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel 30

7.4.3 Inkomstenverhogingen 30

7.4.4 Uitgavenverlagingen 31

Bijlagen **32**

Bijlage 1: overzicht van belastingdruk 2024 in de regio 33
Bijlage 2: Begrotingsuitgangspunten.....35
Bijlage 3: Financiële kaders 37

1. Inleiding

De laatste jaren staat de financiële positie van de gemeente onder druk. De belangrijkste reden voor de teruggang houdt verband met de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Enerzijds is onze gemeente -zoals bekend- nadeelgemeente bij de herverdeling van het gemeentefonds die vanaf het jaar 2023 heeft plaatsgevonden. Anderzijds heeft een landelijke korting plaatsgevonden die er vooral vanaf het 'ravijnjaar 2026' voor zorgt dat de gemeente rode cijfers schrijft.

De problematiek is uitgebreid beschreven in de begroting 2024. De raad heeft met het vaststellen van die begroting besloten om in te zetten op een verbeterplan om de financiële situatie vanaf het jaar 2026 te verbeteren.

Deze kadernota beschrijft het nieuwe beleid dat vanaf het jaar 2025 wordt geïnitieerd. Dat nieuwe beleid is, gezien de financiële positie van de gemeente, beperkt. In deze kadernota worden ook de eerste stappen gezet om te komen tot een betere financiële positie.

Het demissionaire kabinet heeft in de voorjaarsnota 2024 aangekondigd een aantal maatregelen op te pakken die van invloed zijn op de gemeentefinanciën. Zo wordt de oploop van de zogenaamde opschalingskorting vanaf het jaar 2026 geschrapt. Dat is een positieve ontwikkeling die in de voorliggende kadernota is verwerkt. De effecten van de voorjaarsnota op de gemeentefinanciën zijn verwerkt in de mei circulaire 2024 die in paragraaf 3.1 nader is toegelicht.

De uiteindelijke effecten van het zogenaamde hoofdlijnenakkoord, dat op donderdag 16 mei 2024 door de onderhandelaars van de formerende partijen is gepresenteerd, zijn vanzelfsprekend nog niet in deze kadernota verwerkt. Gezien het feit dat deze een grote impact kunnen hebben op de gemeentefinanciën achten wij het van belang hier nader bij stil te staan.

Hoofdlijnenakkoord
Zoals het er nu voorstaat zal het hoofdlijnenakkoord de basis vormen voor het nieuwe kabinet. In het hoofdlijnenakkoord wordt een aantal onderwerpen benoemd die gevolgen hebben voor de gemeentefinanciën. De exacte omvang hiervan is op dit moment nog niet in te schatten.

- Overheveling specifieke uitkeringen gemeentefonds

Het aantal specifieke uitkeringen is de afgelopen jaren gegroeid. Over die specifieke uitkeringen moeten gemeenten zich verantwoorden. Dat kost veel tijd en geld. Het is de bedoeling dat ongeveer € 6 miljard aan specifieke uitkeringen wordt overgeheveld naar het gemeentefonds en provinciefonds, met een korting van 10%. Over dat deel van de middelen is dan geen verantwoording meer verschuldigd. Voor gemeenten betekent de voorgenomen korting een mogelijke structurele financiële tegenvaller vanaf 2026, ondanks lagere verantwoordingslasten. Gemeenten met de omvang van de gemeente Beekdaelen zullen ongeveer € 1 miljoen minder ontvangen.

- Budgetverlaging vanwege beperking asielinstroom

Vanaf 2027 wordt het budget voor de bijstand met € 100 miljoen verlaagd vanwege een beperking van de asielinstroom.

- Beperking woonlastenstijging

De verlaging van de uitkering uit het gemeentefonds vanaf 2026 dwingt veel gemeenten tot bezuinigingen. Er zijn afspraken gemaakt om de stijging van gemeentelijke woonlasten (OZB) te maximeren, waardoor de ruimte voor gemeenten om inkomsten te verhogen beperkt wordt.

- Extra investeringen in woningbouw en infrastructuur

Er wordt € 5 miljard extra uitgetrokken voor de regionale aanpak van de woningbouw. Daarnaast komt er € 2,5 miljard beschikbaar voor infrastructuur om nieuwe woningbouwlocaties te ontsluiten.

- Terugdraaien bonus spreidingswet

De financiële bonus voor de uitvoering van de Spreidingswet vervalt, waardoor gemeenten hun begrotingen moeten aanpassen. De vrijkomende middelen worden ingezet voor de voorstellen uit het hoofdlijnenakkoord.

- Regiodeals

Er wordt geïnvesteerd in structurele samenwerking met de regio's via uitgebreide regiodeals. Deze deals worden ontwikkeld tot strategische investeringsagenda's met focus op wonen, bereikbaarheid, onderwijs en economie.

- Minder investeringen in publieke gezondheid

De investeringen in publieke gezondheid worden vanaf 2025 structureel verlaagd met € 300 miljoen.

De hiervoor beschreven veranderingen brengen zowel financiële uitdagingen als kansen voor investeringen in woningbouw en infrastructuur met zich mee voor gemeenten. Daarnaast bevat het hoofdlijnenakkoord ook nog veel zogeheten 'witte vlekken' op thema's zoals bijvoorbeeld de pensioenwet, de stikstofwet en de klimaatplannen.

2. Financiële samenvatting en leeswijzer

U bent van ons gewend dat de financiële paragraaf van de kadernota ingaat op de actualisatie van het begrotingsbeeld van de eerste bestuursrapportage. Daarnaast wordt het nieuwe beleid voor het nieuwe jaar geschetst. Ingegeven door het negatieve meerjarig perspectief voor de jaren 2025-2028 doen wij in deze kadernota ook concrete voorstellen ter verbetering van de financiële positie.

Onderstaand treft u een samenvatting aan van de opbouw en de financiële uitkomst van de kadernota 2025. Per regel wordt verwezen naar een hoofdstuk. In dat hoofdstuk treft u een uitgebreide toelichting aan. Een verkorte toelichting volgt na de onderstaande tabel (+ = positief voor het resultaat, -/- = negatief voor het resultaat)

Verwachte ontwikkeling resultaat 2025-2028 (in duizenden €)	§	2025	2026	2027	2028
Resultaat eerste burap 2024	3.1	-1.166,3	-3.349,4	-3.149,3	-3.062,3
Bijstellingen lopende budgetten	3.1	-1.397,6	984,1	1.010,0	1.184,0
Nieuw beleid kadernota 2025	3.2	0,0	-62,5	-62,5	-62,5
Begrotingsresultaat als geen maatregelen worden doorgevoerd	3.3	-2.563,8	-2.427,8	-2.201,8	-1.940,7
Maatregelen					
Inkomensverhogende maatregelen	4.1	1.830,0	2.080,0	2.080,0	2.080,0
Uitgavenverlagende maatregelen	4.2	63,5	493,3	615,8	745,3
Begrotingsresultaat na maatregelen		-670,3	145,6	494,0	884,6
Tijdelijke maatregel					
Aanwending deel algemene reserve	4.3	670,3	0,0	0,0	0,0
Begrotingsresultaat 2025-2028	5.0	0,0	145,6	494,0	884,6
Toekomstige raadsvoorstellen met financiele impact		-708,8	-1.124,0	-1.330,8	-1.912,0
Begrotingsresultaat na toekomstige raadsvoorstellen	6.0	-708,8	-978,4	-836,7	-1.027,4
					669,8

In hoofdstuk drie wordt het begrotingsbeeld geactualiseerd. De meicirculaire 2024 wordt daarin onder andere meegenomen alsmede het nieuwe beleid dat wordt gevraagd in de begroting 2025.

In hoofdstuk vier wordt beschreven welke verbetermaatregelen worden voorgesteld om te komen tot een gezondere financiële huishouding. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in ‘inkomensverhogende maatregelen’ en ‘uitgavenverlagende’ maatregelen.

Na die maatregelen resteert in het jaar 2025 nog een tekort. Het rijk staat, onder voorwaarden, toe dat gemeenten een deel van de beschikbare algemene reserve mogen inzetten ter dekking van structurele tekorten. De begroting valt onder het repressieve ‘versoepelde’ toezicht van de provincie als het eerste jaar van het meerjarig begrotingsresultaat sluitend is. Om die reden wordt in deze kadernota alleen in het eerste jaar (2025) de algemene reserve aangewend. Na aanwending van de algemene reserve in 2025 is het resultaat van de kadernota 2025 compleet. Dat resultaat is gepresenteerd in hoofdstuk 5 van deze kadernota.

Toch is het van belang nog verder te kijken. Om die reden is in hoofdstuk 6 inzichtelijk gemaakt welke raadsvoorstellen de komende periode nog gaan komen, waarvan we weten dat deze financiële gevolgen hebben. Hoewel die raadsvoorstellen nog niet zijn vastgesteld hebben deze impact op het begrotingsresultaat waardoor deze moeten worden betrokken bij de bepaling van de financiële positie van de gemeente. Het begrotingsbeeld na de toekomstige beleidsontwikkelingen laat in alle jaren tekorten zien.

3. Actualisatie begrotingsbeeld

Dit hoofdstuk is onderverdeeld in twee paragrafen. De eerste paragraaf gaat nader in op de bijstelling van de lopende begroting. Gedacht kan hierbij worden aan de effecten van de mei- circulaire 2024 en aan de indexering van budgetten en lokale lasten. De tweede paragraaf beschrijft het nieuwe beleid dat in deze kadernota wordt gevraagd.

3.1 Bijstelling lopende begroting

Als startpunt voor het meerjarig perspectief van de kadernota 2025 geldt de eerste bestuursrapportage 2024. Die burap laat in het jaar 2025 een negatief saldo zien van afgerond € 1,2 miljoen. In deze kadernota wordt het jaar 2028 toegevoegd. Dat jaar laat, ten opzichte van 2027, een verbetering zien van afgerond € 87.000.
Nu het startpunt helder is, wordt bekeken welke ontwikkelingen het begrotingsbeeld beïnvloeden. Die ontwikkelingen zijn in de onderstaande tabel samengevat. Na de tabel worden de ontwikkelingen nader toegelicht.

Bijstelling lopende begroting (bedragen in duizenden euro')	2025	2026	2027	2028
Resultaat eerste bestuursrapportage 2024	-1.166,3	-3.349,4	-3.149,3	-3.062,3
Netto effect meicirculaire 2024 gemeentefonds	-1.322,5	1.014,7	1.001,5	1.132,1
Bijstelling gemeenschappelijke regelingen	-368,4	-326,8	-290,1	-241,1
Indexering leges en belastingen met inflatie	293,4	296,2	298,5	293,0
Resultaat kadernota na bijstelling van lopende begroting	-2.563,8	-2.365,3	-2.139,4	-1.878,3

Netto effect meicirculaire 2024 gemeentefonds
Recent hebben de beheerders van het gemeentefonds de meicirculaire 2024 gepresenteerd. In die nota staan ontwikkelingen die relatief grote gevolgen hebben voor de gemeentefinanciën.

- **Opschalingskorting (structureel voordelig)**
  De belangrijkste positieve uitschieter betreft het vervallen van de zogenaamde opschalingskorting. Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot € 975 miljoen in 2026. Deze korting is opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Sinds 2019 is een stand van de opschalingskorting bereikt van € 300 miljoen. In de meicirculaire 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van € 675 miljoen, geschrapt. Voor de gemeente Beekdaelen betekent dat een voordelig effect van ruim 1 miljoen euro per jaar vanaf het jaar 2026.

- **Accres (2025 nadelig, structureel voordelig)**
  In de meicirculaire 2024 is de nieuwe financieringssystematiek van het volume accres vervroegd van 2027 naar 2024. Dat betekent dat het volume accres vanaf 2024 wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Door het toepassen van de ontwikkeling van het bbp vanaf 2024 zijn de tranches voor de jaren 2024 en 2025

lager dan in de Miljoenennota 2024. Gemeenten ontvangen voor de lagere uitkering in het jaar 2024 en 2025 een eenmalige compensatie. In het jaar 2024 is die compensatie 100% en in het jaar 2025 slechts 50%.

In de tabel zijn de zogenaamde netto effecten opgenomen van de mei- circulaire 2024. Dat betekent dat de compensatie voor loon- en prijsstijgingen 2024 die de gemeente ontvangt is geneutraliseerd. Die compensatie in de algemene uitkering dient de gemeente immers eveneens op te nemen aan de uitgavenzijde.

De provincie staat toe dat gemeenten een stelpost opnemen voor toekomstige onderuitputtingen op het btw- compensatiefonds. De uitputting van het gemeentefonds is afhankelijk van de declaraties die gemeenten op macro niveau indienen bij het fonds. Hoe hoger de stelpost is die wordt opgenomen, hoe groter het risico dat de gemeente uiteindelijk tekort komt op de stelpost. De gemeente heeft ervoor gekozen nu een stelpost op te nemen van € 240.000 structureel. Er is ruimte om de stelpost nog verder te verhogen.

Bijstelling gemeenschappelijke regelingen
In de raadsvergadering van 11 juni jl. zijn diverse begrotingen en begrotingswijzigingen van verbonden partijen aan de gemeenteraad voorgelegd. Een groot deel van de stijging van de bijdragen kan de gemeente dekken door inzet van de stelpost die in de begroting is opgenomen voor loon- en prijsstijgingen. Voor zover de stijging daar niet door wordt veroorzaakt komen de hogere bijdragen ten laste van het begrotingsresultaat.

Indexering leges en belastingen met inflatie
De beheerders van het gemeentefonds rekenen met een prijsstijging van 2,8% voor het jaar 2025. Het is gebruikelijk dat de opbrengsten van de leges en van de lokale belastingen met hetzelfde percentage worden geïndexeerd. Dat leidt tot een stijging van de inkomsten met een bedrag van ruim 290 duizend euro.

3.2 Nieuw beleid kadernota 2025

Ten behoeve van de kadernota is geïnventariseerd welk nieuw beleid de komende jaren op ons afkomt. De beleidsontwikkelingen zijn in aantal beperkt. in de onderstaande tabel zijn deze vermeld.

Een nadere toelichting op het nieuwe beleid is opgenomen in de paragrafen 7.2.2 en 7.3.2 van deze kadernota.

No	Inventarisatie beleid (duizenden €)	§	Eenmalig	2025	2026	2027	2028
1	Gemeenschapsvoorziening Sweikhuizen	7.2.2	750,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2	Vastleggen waardevolle bomen	7.3.2	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Strategische grondaankopen	7.3.2	500,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Ruimen graven	7.3.2	40,0	0,0	18,0	18,0	18,0
	Rentekosten			0,0	44,5	44,5	44,5
	Totalen		1.310,0	0,0	62,5	62,5	62,5

3.3 Resultaat kadernota als geen maatregelen worden doorgevoerd

De ontwikkelingen die zijn beschreven in de paragrafen 3.1 en 3.2 leiden tot het onderstaande geprognotiseerde begrotingsresultaat:

Resultaat kadernota als geen maatregelen worden doorgevoerd	2025	2026	2027	2028
Gepresenteerd resultaat volgens paragraaf 3.1	-2.563,8	-2.365,3	-2.139,4	-1.878,3
Nieuw beleid volgens paragraaf 3.2	0,0	-62,5	-62,5	-62,5
Resultaat kadernota als geen maatregelen worden doorgevoerd	-2.563,8	-2.427,8	-2.201,8	-1.940,7

Het verwachte tekort in het jaar 2028 bedraagt ruim € 1,9 miljoen. Er zijn dus maatregelen nodig om dat begrotingstekort terug te dringen. Die maatregelen zijn beschreven in het volgende hoofdstuk.

4. Verbeteringsmaatregelen

Er bestaan diverse mogelijkheden om de financiële situatie van de gemeente te verbeteren. Dit hoofdstuk start met een opsomming van de inkomensverhogende maatregelen die wij willen doorvoeren. Vervolgens volgt een opsomming van de kostenbesparingen die worden voorgesteld. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een bijzondere tijdelijke maatregel die de gemeente sinds kort mag hanteren: het inzetten van een deel van de algemene reserve.

4.1 Inkomensverhogende maatregelen

Inkomensverhogende maatregelen leiden tot een stijging van opbrengsten van bijvoorbeeld de lokale lasten of van leges. In de onderstaande tabel is samengevat welke van deze maatregelen wij willen doorvoeren in de begroting 2025. Over de meeste van deze maatregelen bent u al eerder geïnformeerd via de begroting 2024, die uw raad op 14 november 2023 heeft vastgesteld.

No	Inkomensverhogingen (bedragen in duizenden euro's)	2025	2026	2027	2028
1	Kostendekkend maken afvalstoffenheffing	400,0	400,0	400,0	400,0
2	Kostendekkend maken leges	500,0	500,0	500,0	500,0
3	Inkomensafhankelijke bijdrage WMO (hbh)	0,0	250,0	250,0	250,0
4	Verhogen onroerend zaakbelasting (meer in lijn met inflatie)	800,0	800,0	800,0	800,0
5	Verhogen toeristenbelasting tot tarieven in regio	130,0	130,0	130,0	130,0
	Totaal effect inkomensverhogende maatregelen	1.830,0	2.080,0	2.080,0	2.080,0

Het kostendekkend maken van de leges leidt onder andere tot een stijging van de leges die zijn gemoeid met de aanvraag van omgevingsvergunningen. Bij een aanvraag van een omgevingsvergunning voor een woning met een bouwsom van € 324.000 was in het jaar 2024 een bedrag van € 500 aan leges verschuldigd. Het kostendekkend maken van de leges leidt tot een stijging van € 580.

De verhoging van de afvalstoffenheffing die nodig is om deze kostendekkend te maken en de extra verhoging van de onroerendzaak belasting leidt voor een gezin met een woning met een gemiddelde WOZ- waarde tot een verhoging van de lokale lasten met afgerond € 61 per jaar. Procentueel bedraagt de stijging 6,0%. De verhoging van de afvalstoffenheffing kan de komende jaren geleidelijk worden doorgevoerd door inzet van de voorziening afvalstoffenheffing die beschikbaar is.

Een nadere toelichting op de inkomensverhogende maatregelen is opgenomen onder paragraaf 7.4.3 van deze kadernota.

4.2 Uitgavenverlagende maatregelen

Een andere mogelijkheid om de gemeentefinanciën te verbeteren is het verlagen van de uitgaven. De afgelopen periode is kritisch bekeken welke budgetten beïnvloedbaar zijn, en of het acceptabel is om die budgetten te verlagen. In de onderstaande tabel zijn besparingsmogelijkheden opgenomen, waar wij voornemens zijn deze in de begroting 2025 mee te nemen.

Nr	Besparing (bedragen in duizenden euro's)	§	2025	2026	2027	2028
1	Afschaffen bezorging reisdocumenten	7.1.2	0,0	0,0	0,0	37,0
2	Verminderen formatie	7.1.2	0,0	85,0	127,5	170,0
3	Stoppen met preventielessen jeugd en veiligheid	7.2.4	9,0	9,0	9,0	9,0
4	Geen activiteiten meer in het kader van week van respect	7.2.4	5,0	5,0	5,0	5,0
5	Verlagen budget muziekonderwijs met 10%	7.2.4	0,0	10,0	10,0	10,0
6	Versoberen mantelzorgcompliment	7.2.4	0,0	0,0	80,0	80,0
7	Uitvoeringskosten participatiewet	7.2.4	0,0	0,0	0,0	pm
8	Versoberen armoedebeleid	7.2.4	0,0	120,0	120,0	120,0
9	Onderhoud terreinmeubilair op C-niveau	7.3.4	0,0	14,8	14,8	14,8
10	Rentevoordelen doordat projecten vertragen	7.3.4	20,0	20,0	20,0	20,0
11	Risicoregeling uniforme administratieve voorwaarden (UAV) van toepassing	7.3.4	Leidt tot minder meerkosten toekomst			
12	Groenonderhoud o.b.v. frequentie	7.3.4	0,0	0,0	0,0	50,0
13	Beëindiging plaatsen kerstbomen	7.3.4	4,5	4,5	4,5	4,5
14	Beëindiging beheeractiviteiten op terreinen derden	7.3.4	0,0	pm	pm	pm
15	Beëindiging samenwerking (WSP) voor groenactiviteiten	7.3.4	0,0	200,0	200,0	200,0
16	Halveren uitvoeringsbudget Duurzaamheid	7.3.4	25,0	25,0	25,0	25,0
17	Voordelen investeringen in duurzaamheid naar gemeente	7.3.4	pm	pm	pm	pm
18	Verlagen bijdrage gemeenschappelijke regelingen met 5%	7,4,4	pm	pm	pm	pm
	Totaal van de besparingen		63,5	493,3	615,8	745,3

In hoofdstuk zeven van deze kadernota worden de besparingen nader toegelicht. De exacte vindplaats is vermeld in de bovenstaande tabel.

4.3 Tijdelijke maatregel: inzet algemene reserve

In het verleden heeft de gemeente regelmatig ‘technische’ maatregelen doorgevoerd die uiteraard passen binnen de financiële spelregels die gelden. Zo zijn kapitaallasten betaald uit reserves en zijn afschrijvingstermijnen van activa verlengd. Het rijk biedt gemeenten sinds kort nog een nieuwe mogelijkheid om het begrotingsresultaat op een ‘technische’ wijze te verbeteren.

Recent heeft het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) namelijk de notitie ‘incidenteel – structureel’ vastgesteld waarin de mogelijkheden worden geschetst om incidentele middelen en overschotten in te zetten als structureel dekkingsmiddel. De notitie beschrijft dat vanaf nu het vrij aanwendbare deel van de reserves (dus exclusief het weerstandsvermogen van de gemeente) voor maximaal 10% per jaar mag worden ingezet als structureel dekkingsmiddel. Als voorwaarde daarbij geldt dat de solvabiliteit[1] van de gemeente niet minder mag bedragen dan 20%.

De reserve nog te bestemmen van de gemeente bedraagt afgerond € 13,1 miljoen (bron: jaarrekening 2023 gemeente Beekdaelen). Zoals beschreven mag hiervan maximaal 10% per jaar worden aangewend. Dat betekent dat deze oplossing kan leiden tot een maximale besparing van € 1,3 miljoen per jaar.

De inzet van de algemene reserve tbv de tekorten is een tijdelijke oplossing. Als de reserve niet meer toereikend is of als de solvabiliteit te ver daalt dan is dit geen oplossing meer. Bovendien zorgt de systematiek ervoor dat een relatief groot deel van de algemene reserve geblokkeerd is.

De omvang van de aanwending van de algemene reserve is afhankelijk van het nog resterende begrotingstekort. Dat begrotingstekort wordt gepresenteerd in het volgende hoofdstuk.

[1] De solvabiliteit van de gemeente is de verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal. Hoe lager de solvabiliteit, hoe hoger het vreemd vermogen van de gemeente. De solvabiliteit van onze gemeente bedraagt bij de begroting 2024 afgerond 35%.

5. Begrotingsresultaat kadernota 2025

In dit hoofdstuk wordt het geactualiseerde begrotingsresultaat aangevuld met de maatregelen die zijn vermeld in hoofdstuk 4 van deze kadernota. Een dan nog resterend tekort kan voorlopig worden opgelost door de algemene reserve in te zetten. Dat gebeurt vooralsnog alleen voor het jaar 2025. De begroting valt namelijk onder het repressieve 'versoepelde' toezicht van de provincie als het eerste jaar van het meerjarig begrotingsresultaat sluitend is. Onderstaande tabel toont het resultaat van de kadernota 2025.

Resultaat kadernota 2025 (bedragen in duizenden euro's)	2025	2026	2027	2028
Begrotingsbeeld als geen maatregelen worden doorgevoerd (§ 3.3)	-2.563,8	-2.427,8	-2.201,8	-1.940,7
Inkomensverhogende maatregelen (§ 4.1)	1.830,0	2.080,0	2.080,0	2.080,0
Uitgavenverlagende maatregelen (§ 4.2)	63,5	493,3	615,8	745,3
Resultaat kadernota 2025 na structurele maatregelen	-670,3	145,6	494,0	884,6
Tijdelijke maatregel: inzet algemene reserve (§ 4.3)	670,3	0,0	0,0	0,0
Resuiltaat kadernota 2025 na maatregelen	0,0	145,6	494,0	884,6

Ook nadat alle maatregelen zijn doorgevoerd resteert naar de huidige inzichten nog een tekort in het jaar 2025. Vanaf het jaar 2026 slaat dat nadeel om in een voordeel. Daarbij dient te worden opgemerkt dat een aantal van de in paragraaf 4.2 vermelde besparingen nog niet is gekwantificeerd. De bedragen die bij de besparingen horen willen we zoveel als mogelijk inzichtelijk hebben bij het opstellen van de begroting 2025. Daar staat tegenover dat er nog een aantal beleidsontwikkelingen op ons afkomen die grote financiële gevolgen hebben. Als die bij het begrotingsbeeld worden betrokken dan ontstaan forse meerjarige tekorten. In hoofdstuk 6 gaan we hier nader op in.

6. Toekomstige ontwikkelingen die geld gaan kosten

Dit hoofdstuk gaat in op de beleidsinitiatieven met een financiële impact die later via aparte voorstellen aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd. Onderstaand treft u een overzicht aan van het betreffende beleid (bedragen in duizenden euro's). Voor de goede orde wijzen wij erop dat hier geen besluitvorming over wordt gevraagd. Het overzicht is derhalve puur informatief

No	Toekomstige ontwikkelingen met financiele impact	Jaar	§	Eenmalig (D)	Dekking (E)	Netto (D-E)	2025	2026	2027	2028
a	Onderwijshuisvesting school middengebied	2025	7.2.3	6.600,0	6.600,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
b	Onderwijshuisvesting school Puth	2027	7.2.3	4.300,0	4.300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
c	Uitrol pilot straatcoaches	2026	7.2.3	pm	pm	pm	0,0	100,0	100,0	100,0
d	Uitrol pilot buurtgezinnen	2026	7.2.3	pm	pm	pm	0,0	20,0	20,0	20,0
e	Meerjarig onderhoud culturele kunstwerken	2024	7.3.3	pm	pm	pm	0,0	18,0	18,0	18,0
f	Cofinanciering centrumplan Schimmert	2024	7.3.3	250,0	0,0	250,0	0,0	0,0	0,0	0,0
g	Meerjarig onderhoudsplan gebouwen duurzaamheid	2025	7.3.3	pm	pm	pm	700,0	700,0	700,0	700,0
h	Uitbreiding standplaatsen woonwagens	2025	7.3.3	320,0	0,0	320,0	0,0	0,0	0,0	0,0
i	Renovatie verduurzaming Bloemenbuurt Schinveld	2025	7.3.3	1.000,0	1.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
j	Gemeentehuis Beekdaelen	2027	7.4.2	17.308,0	5.000,0	12.308,0	0,0	0,0	206,8	206,8
	Rentekosten						8,8	286,0	286,0	867,2
	Totalen			29.778,0	16.900,0	12.878,0	708,8	1.124,0	1.330,8	1.912,0

[1] ten behoeve van het inzichtelijk maken van de kosten voor het gemeentehuis Beekdaelen is het krediet weer opgevoerd dat de gemeenteraad in de raadsvergadering van 23 april 2024 onder het agendapunt 'huisvesting gemeentelijke organisatie' heeft laten vrijvallen. Volledigheidshalve wordt nog opgemerkt dat de status quo- variant eveneens leidt tot meerkosten.

In hoofdstuk 7 van deze kadernota is een nadere toelichting opgenomen op de beleidsontwikkelingen.

7. Programma's

Inleiding programma's

Algemeen

In dit hoofdstuk worden de programma's beschreven. De raad heeft vier programma’s vastgesteld die zijn ingedeeld volgens de indeling van het coalitieprogramma:

Programma 1: Inwoners, bestuur en veiligheid
Programma 2: Sociale leefomgeving
Programma 3: Fysieke leefomgeving
Programma 4: Bestuurlijke samenwerking en financiën

In ieder programma wordt het nieuwe beleid dat wordt gevraagd in deze kadernota alsmede de voorgestelde besparingen nader toegelicht. Daarnaast wordt een aantal algemene ontwikkelingen beschreven die op termijn ook financiële gevolgen zouden kunnen hebben.

7.1 Programma 1 | Inwoners, bestuur en veiligheid

7.1.1 Algemene ontwikkelingen

- Dienstverlening

De komende periode vindt er een enorme piek plaats in de aanvragen van reisdocumenten. Het nu beëindigen van de bezorging van reisdocumenten betekent een enorme toename van de baliebezoeken. Zodra deze toeloop is verminderd, valt te overwegen om het bezorgen van de reisdocumenten af te schaffen.
Daarnaast zien we dat digitalisering en efficiency kan leiden tot een afname van formatieplekken. Anderzijds zien wij dat AI en het genereren van meer gegevens ook weer tot andersoortige formatieplekken leiden.

7.1.2 Uitgavenverlagingen

1. Afschaffen bezorgen reisdocumenten	**Besparing:** € 37.000 vanaf het jaar 2028
Toelichting:	Op dit moment worden reisdocumenten gratis bezorgd. Er kan voor worden gekozen de bezorging af te schaffen. Dat leidt enerzijds tot een besparing van de bezorgkosten. Anderzijds is sprake van meerkosten wegens het feit dat een formatie- uitbreiding nodig is in verband met een toename van de baliebezoeken. Het voorstel is om vanaf het jaar 2028 te stoppen met de bezorging in verband met de huidige piek in de aanvragen van de documenten.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Meer bezoekers aan de balie · Extra personele lasten doordat fysieke bezoekers niet kunnen worden geholpen binnen de huidige capaciteit.

2. Verminderen formatie	**Besparing:** € 170.000 geleidelijk vanaf het jaar 2026
Toelichting:	Binnen een aantal teams zijn in de afgelopen periode flinke efficiencyslagen gemaakt (o.a. van papier naar digitaal). Naar verwachting kunnen vanaf 2026 twee formatieplekken worden bespaard.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Deze besparingsmaatregel heeft geen directe beleidsmatige gevolgen.

7.2 Programma 2 | Sociale leefomgeving

7.2.1 Algemene ontwikkelingen

- **Uitvoering accommodatiebeleid waaronder Park de Oirsprong**

Met het vaststellen van het accommodatiebeleid heeft gemeente Beekdaelen een kader om de komende jaren met haar verenigingsleven te werken aan een duurzame vastgoedportefeuille, die bijdraagt aan een sterk verenigingsleven. Het opstellen van het uitvoeringsrapport behoort tot de eerste fase van realisatie van deze nota, waarbij 2025 en verder wordt benut om de kaders per cluster tot uitvoering te laten komen in de praktijk.

- **Beleidsregel Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob)**

Het bibob- beleid 2019 wordt medio 2024 geactualiseerd. Reden hiervoor zijn wetswijzingen zoals de Wet Bibob (zelf) en de Omgevingswet. De reikwijdte van de wet (zgn. toepassingsbereik) is (opnieuw) uitgebreid (waaronder 'vastgoedtransacties', 'aanbestedingen', 'subsidies', 'onderzoek' en 'informatiedeling') in het kader van de bestrijding van criminaliteit.
Bij de herziening van het bibob-beleid wordt onderzocht of en in hoeverre deze uitbreiding van integriteitsonderzoeken bij onze dienstverlening dient te worden toegepast. Uitbreiding is slechts aan de orde indien onderzoek naar criminogeniteit dat aannemelijk maakt. Daarnaast is beschikbare capaciteit ook een afwegingskader binnen deze autonome taak.

- **De Limburgse norm**

Op 26 oktober 2023 is tijdens het Informerend Riec Overleg (IRO) door alle burgemeesters van de 31 Limburgse gemeenten, de Provincie Limburg en het Waterschap de 'Limburgse Norm, handreiking voor een weerbare overheid' aangenomen.

De Limburgse Norm is een gezamenlijk afgesproken niveau voor een weerbare overheid. Het biedt gemeenten, de provincie en het Waterschap handvaten om de weerbaarheid in hun eigen organisatie te bekijken en te versterken. Bestuurlijke weerbaarheid zorgt ervoor dat een gemeente als organisatie zowel haar bestuurders, ambtenaren als inwoners zoveel mogelijk probeert alert te maken en te beschermen tegen ondermijnende criminaliteit.

De Limburgse norm is een groeimodel. De handreiking bestaat uit verschillende normen die vervolgens zijn onderverdeeld in specifieke thema's. Er worden aanbevelingen gedaan om te werken aan: bewustwording rondom ondermijning, integriteit, een veilige werkomgeving, een veilige publieke taak, de informatiepositie in combinatie met informatiebeveiliging, ondermijningsbeleid, handhaving en communicatie. De komende periode worden de aanbevelingen binnen onze organisatie uitgevoerd.

- **Iedereen kan sporten**

Wij staan voor een gemeente die bevordering en behoud van vitale en gezonde burgers in Beekdaelen nastreeft. Wij willen een inclusieve samenleving in Beekdaelen. Iedereen hoort erbij en iedereen moet kunnen meedoen.De lichamelijke en psychische gezondheid en het sociaal welbevinden van kinderen, volwassenen en ouderen worden verder versterkt.

De partners – Negen, Ecsplore, GGD en MEE – hebben de afgelopen jaren uitvoering gegeven aan het projectplan 'Beweegdaelen 2020-2024' om bij te dragen aan een gezond en vitaal Beekdaelen. Dit projectplan is breed in ambities en heeft een stevige basis gevormd in het harmoniseren van het sporten beweegaanbod in Beekdaelen.

Voor de jaren 2024 en 2025 is als pilot het project 'Iedereen Kan Sporten' toegevoegd aan het aanbod van Beweegdaelen. Iedereen Kan Sporten Limburg is het provinciale (sporttak)platform voor mensen met een beperking.

Indien de pilot succesvol blijkt te zijn, is voortzetting van samenwerking met IKS vanaf 2026 wenselijk en zal hiervoor budget vrij gemaakt moeten worden. De omvang van het budget is afhankelijk van wens inzet aantal fte en activiteitengeld.

7.2.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd in de begroting 2025

- **Gemeenschapsvoorziening Sweikhuizen**

Op 11 juni 2024 heeft de gemeenteraad besloten om een voorbereidingskrediet te voteren tbv het in procedure brengen van een omgevingsplanwijziging om op een stedenbouwkundige verantwoord, passend binnen de kern Sweikhuizen het ontwikkelen van woonfuncties gecombineerd met maatschappelijke ontmoetingsruimte mogelijk te maken tpv het huidige Rector Raevenhuis. Bij vaststelling van het omgevingsplan medio 2025 kan een verdere doorontwikkeling plaatsvinden van het plangebied met een ontmoetingsruimte. De stichtingskosten voor de ontmoetingsruimte worden geraamd op € 750.000,-
. Afhankelijk van mogelijke co- financiering kan dit bedrag worden bijgesteld. Op dit moment is nog geen budget beschikbaar voor de stichtingskosten. Voor het bouwrijp maken van het terrein is een bedrag van € 204.000,- geraamd, die nu deel uitmaken van de stichtingskosten ontwikkelaar. Mogelijk dat de gemeente zelf het terrein bouwrijp maakt voordat het op de markt wordt gebracht. Deze kosten kunnen dan gecompenseerd worden met de residuele waarde van de grond. Uw raad kan een separaat raadsvoorstel tegenmoet zien, waarin de benodigde middelen voor de stichtingskosten mogelijk gecombineerd met het bouwrijp maken worden gevraagd.

7.2.3 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel

- **Scholen Merkelbeek, Puth en Nuth**

De businesscase Nuth staat in het IHP benoemd voor het jaar 2029. Naar verwachting zal een locatiestudie plaatsvinden om de locatie van het kindcentrum te bepalen. De verwachting is dat vanaf 2030 kosten gemaakt worden in de voorbereidingsfase, waarna een separaat krediet gevraagd wordt voor de uitvoering.
De uitvoering voor het ontwikkelen van een kindcentrum in Puth staat in het IHP benoemd voor het jaar 2026. Behoudens een voorbereidingskrediet om een locatiestudie uit te voeren en voorbereiding te treffen om te komen tot realisatie, is de verwachting dat uitvoering zal plaatsvinden in 2027/2028.
Ter bekostiging van de onderwijshuisvestingen heeft de gemeente de afgelopen jaren een reserve gevormd. Naar de huidige inzichten is nog sprake van een tekort van in totaal afgerond € 400.000.

- **Uitrol pilot straatcoaches**

In de vergadering van 26 september 2023 heeft de raad ingestemd met verlenging van de pilot straatcoaches gedurende de jaren 2024 en 2025. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 100.000 op jaarbasis. Eind 2025 zal de eindevaluatie van de pilot plaatsvinden. Op grond hiervan zal opnieuw een voorstel worden voorgelegd aan de raad over het wel of niet structureel inbedden van straatcoaches in de gemeente Beekdaelen.

- **Uitrol pilot buurtgezinnen**

Beekdaelen kent veel laagdrempelige voorzieningen waar mensen terecht kunnen voor activiteiten, ontmoeting en advies met als doel dat inwoners op eigen kracht actief blijven en niet terecht komen in levenssituaties die tot zorgvragen leiden. Voor de proeftuin 'Buurtgezinnen' heeft de gemeente Beekdaelen in de jaren 2024 en 2025 per jaar 7 zogeheten koppelingen afgesproken.

Onder het motto 'Opvoeden doen we samen', koppelt Buurtgezinnen gezinnen die steun kunnen gebruiken aan een stabiel gezin in de buurt. Buurtgezinnen is er voor alle gezinnen met kinderen in alle leeftijden, die om wat voor reden dan ook, behoefte hebben aan steun bij de opvoeding. En voor diegenen die geen familie, buren of vrienden in de buurt hebben, waarop ze een beroep kunnen doen. De hulp is alledaags en vriendschappelijk. Het kan bijvoorbeeld gaan om een wekelijkse speelafspraak, een weekend logeren of samen iets leuks ondernemen. Dat is iedere keer maatwerk. Het kan een simpele vraag zijn die moeilijk te stellen is, met een makkelijke en laagdrempelige oplossing. Om deze informele hulp van gezinnen voor gezinnen zit een professioneel jasje. Vraag- en steungezin maken onder begeleiding van de coördinator van Buurtgezinnen afspraken over de steun.

Na afloop van de proeftuin wordt geëvalueerd m.b.t. het aantal koppelingen en de besparing die dit aan de achterkant (geïndiceerde zorg) heeft opgeleverd. Kosten zijn afhankelijk van het aantal koppelingen die de gemeente wil afnemen na de proeftuin. Naar verwachting zullen de structurele kosten vanaf 2026 € 20.000 gaan bedragen maar daar tegenover staat een lagere stijging van de toekomstig te indiceren zorg.

7.2.4 Uitgavenverlagingen

3. Stoppen met preventielessen jeugd en veiligheid	Besparing: € 9.000 vanaf het jaar 2025
Toelichting:	Er kan worden gestopt met het geven van preventielessen. Het betreft in dit kader de preventielessen van It's your choice, die op de basisscholen gegeven worden door een oud-politieagent over vandalisme, middelengebruik, vuurwerk etc. Scholen hebben erkend dat dit een taak van de scholen is en zij dit zelf moeten oppakken.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Nagenoeg geen directe maatschappelijke effecten, is verantwoordelijkheid scholen en scholen beamen dit.

4. Geen activiteiten meer in het kader van week van respect	Besparing: € 5.000 vanaf het jaar 2025
Toelichting:	De week van respect vindt landelijk plaats in november. Vanuit dit budget worden gemeentelijke initiatieven in dit kader ondersteund.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Verenigingen kunnen in financiële problemen geraken.

5. Verlagen budget muziekonderwijs met 10%	Besparing: € 10.000 vanaf het jaar 2026
Toelichting:	De Stichting Opmaat ontvangt subsidie voor de organisatie van het muziekonderwijs voor vrijwel alle harmonieën en fanfares in Beekdaelen (alleen hafabra-instrumenten). Bekostiging muziekonderwijs is in principe de verantwoordelijkheid van ouders.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Verlagen bijdrage aan Opmaat kan leiden tot financiële problemen fanfares en harmonieën.

6. Versoberen mantelzorgcompliment	Besparing: € 80.000 vanaf het jaar 2027
Toelichting:	Het mantelzorgcompliment is een financieel extraatje voor alle personen die als mantelzorger staan ingeschreven bij het Steunpunt. Dit ongeacht of de mantelzorger dit bedrag financieel echt nodig heeft. Betreft een geldelijke waardering, niet gericht op concrete ondersteuning.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Alleen nog middelen beschikbaar stellen voor schrijnende gevallen.

7. Uitvoeringskosten participatiewet	Besparing: De omvang van de besparing is nu nog niet in te schatten
Toelichting:	ISD Kompas is uitvoeringsorgaan voor de participatiewet voor de gemeente Beekdaelen, Simpelveld en Voerendaal. Insteek is onderzoek naar efficiëntere uitvoering van taken en inzet van middelen.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· De beleidsmatige effecten zijn nu nog niet bekend

8. Versoberen armoedebeleid	Besparing: 120000 vanaf het jaar 2026
Toelichting:	Op dit moment wordt in het armoedebeleid een inkomensgrens van 120% gehanteerd bij extra inkomensondersteuning. Dit is vrij gemiddeld in vergelijking met andere gemeenten. Er zijn gemeenten die een lagere grens hanteren, bv. 110%.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Via onze minimaregelingen ondersteunen wij mensen en gezinnen met een laag inkomen om rond te kunnen komen en te kunnen participeren in de samenleving. Door de inkomensgrens te verlagen komen minder mensen voor deze ondersteuning in aanmerking. Mogelijke gevolgen zijn vergroting van de armoedeproblematiek en sociale uitsluiting.

7.3 Programma 3 | Fysieke leefomgeving

7.3.1 Algemene ontwikkelingen

- **Dorpsontwikkelplan Nuth inclusief aankoop pand bibliotheek Nuth**

In het kader van de regiodeal én de revitalisering van het centrum van de kern Nuth zal een visie worden opgesteld, waarin meerdere elementen een plek zullen krijgen. Uw raad heeft met betrekking tot het opstellen van een ontwikkelplan voor de kern Nuth op 23 april 2024 een besluit genomen. Het gaat hierbij concreet om de ambitie in Nuth een hub te maken voor de 30-minuten-regio (o.a. OV-verbindingen), de huisvesting van het gemeentelijke apparaat, upgrading van de as kerk-markt en het versterken van de sociale samenhang, ook vanuit kernoverstijgend perspectief. Ofschoon voor een aantal onderdelen financiering voorzien is, zal voor het geheel een vraag naar aanvullende middelen ontstaan, zowel als co-financiering als ook investering.

- **Centrumplan Schinnen**

De gemeenteraad heeft op 23 april 2024 een besluit genomen om enerzijds een nieuwe opdracht te verlenen voor de voorbereiding van een raadsvoorstel voor centrale nieuwbouw in Nuth en anderzijds opdracht te verstrekken voor het opstellen van een ontwikkelplan voor de kern Nuth. Indien op basis van besluitvorming door de raad centrale nieuwbouw in Nuth gerealiseerd wordt, heeft dit consequenties voor het huidige gemeentehuis in Schinnen. Dit betekent dat in de komende periode bekeken dient te worden welke ontwikkelkansen zich voordoen op de huidige plek van het gemeentehuis Schinnen. Dit zal in samenhang met de mogelijkheden in de kern (positie winkels, behoefte woningaanbod, aanwezig marktpartijen, participatie directe bewoners) opgepakt dienen te worden. Voorgesteld wordt in 2025 hier verdere stappen in te ondernemen.

- **Straatje erbij**

In het kader van de woningbouwopgave wordt ook binnen de gemeente Beekdaelen bekeken op welke wijze verantwoord aan de randen van de huidige kernen mogelijkheden geboden kunnen worden voor woningbouw. Hierbij dient het evenwicht tussen het landelijke karakter en het historische erfgoed enerzijds en de vraag naar kwalitatieve impulsen in woningvoorraad te worden gevonden. Dit betekent dat op basis van landschappelijke, ecologische en hydrologisch parameters gezocht moet worden naar locaties waar ontwikkelingen mogelijk zijn.

7.3.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd in de begroting 2025

- **Vastleggen waardevolle bomen**

In de gemeente Beekdaelen bevinden zich veel waardevolle bomen die een grote bijdrage leveren in het kader van klimaatadaptatie. Deze bomen dragen mede door hun kroonvolume zorg voor een behoorlijke afvang van CO2 en fijnstof. Een aantal beleidsvelden verwijst bij toetsing van criteria bij het verlenen van een omgevingsvergunning naar waardevolle bomen. De waardevolle bomen zijn echter niet vastgelegd. Vanuit dit oogpunt ontstaat de noodzaak om de waardevolle bomen vast te leggen in de bomenverordening.

- **Strategische grondaankopen**

Op 19 december 2023 heeft uw raad de Nota Grondbeleid gemeente Beekdaelen 2024-2028

vastgesteld. In de Nota is opgenomen dat (indien gewenst) de gemeenteraad in haar programmabegroting een budget voor strategische verwervingen ter beschikking stelt. Met dit budget wordt de ruimte gecreëerd om met snelheid tot grondaankoop over te gaan als de situatie daarom vraagt.

- **Ruiming graven**

Vanaf het jaar 2021 zijn diverse grafrechten verlopen. Betreffende graven dienen te worden geruimd. Daarvoor zijn op dit moment geen middelen opgenomen in de begroting. Om die reden wordt een eenmalig bedrag gevraagd van € 40.000. Daarnaast is voor de jaarlijkse ruiming een bedrag nodig van € 18.000. Dit om te voorkomen dat in de toekomst wederom achterstanden in de ruiming ontstaan.

7.3.3 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel

- **Meerjarig onderhoudsplan kunstwerken**

Door opname in het IBOR-beleidsplan en het hieraan gekoppeld structureel budget in de programmabegroting is de instandhouding van de culturele kunst in de openbare ruimte (KIOR) vanaf 2025 geborgd. Om het beheer van de KIOR structureel te borgen binnen de afdeling Ruimte is per direct een formatie-uitbreiding voor deze nieuwe taak noodzakelijk van 0,2 fte en vanaf 2025 een structureel budget van € 18.000.

- **Co financiering centrumplan Schimmert**

Voor Centrumplan III in Schimmert zal er eind 2024 of begin 2025 een raadsvoorstel voor de vaststelling van het bestemmingsplan Centrumplan III en vaststelling grondexploitatie geagendeerd worden.
De gemeentelijke cofinanciering van € 250.000 voor de verkregen subsidies van de provincie (KLC) en het rijk (WBL5) zal meegenomen worden in de grondexploitatie.
Omdat er momenteel nog aanvullend ecologisch onderzoek plaatsvindt is het nu nog niet mogelijk om aan te geven wanneer het voorstel precies geagendeerd kan worden.

- **Meerjarig onderhoudsplan gebouwen duurzaamheid (D)MJOP)**

In relatie tot dit MJOP wordt ook inzichtelijk gemaakt wat de kosten zijn voor de verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed; het zgn. DMJOP (duurzaamheidsmeerjaren onderhoudsplan). De verduurzamingsopgave komt voort uit regionale ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn en het nationaal klimaatakkoord om in 2050 aardgasvrij te zijn.

- **Uitbreiding standplaatsen woonwagens**

Uit een informele offerte (2022) is bekend, dat de kosten voor de aanleg van een nieuwe standplaats ongeveer € 80.000 kosten. Daar komen de planologische kosten nog bij. Dit betekent dat er € 320.000 voor 4 standplaatsen nodig is.

- **Renovatie verduurzaming Bloemenbuurt Schinveld**

Vanuit het Volkshuisvestingsfonds (VHF2) is door het ministerie BZK subsidie beschikbaar gesteld. Enerzijds voor de aanpak van kwetsbaar particulier vastgoed in het centrum van Schinveld en anderzijds voor renovatie/verduurzaming van de “Bloemenbuurt” eveneens in Schinveld. Voor beide projecten geldt dat dit er in 2021 een eerdere beschikking is afgegeven voor de eerste fase van beide deelprojecten.

Het VHF2-programma heeft als speerpunten leefbaarheid en veiligheid. En, hoewel als

minder prioritair gesteld, komt ook renovatie en verduurzaming voor subsidie in aanmerking. In het kader van de toegekend VHF-1 subsidie is gestart met de aanpak van de Bloemenbuurt fase 1 waar in de combinatie met de aanpak van de huurwoningen door Weller en de verbetering van de openbare ruimte. Deze subsidiebeschikking bouwt daarop voort.

De verstrekte subsidie bedraagt 700.963 voor de Bloemenbuurt fase 2. Ten behoeve van deze subsidie is een minimale cofinanciering benodigd van 300.413 Voor de Bloemenbuurt fase 2 is voorzien dat dekking van de cofinanciering plaatsvindt via de reserve noodfonds energiecrisis. De Raad dient evenwel nog verzocht te worden om het geld beschikbaar te stellen. Het raadsvoorstel daartoe zal voor de Raad van oktober 2024 geagendeerd worden.

7.3.4 Uitgavenverlagingen

9. Onderhoud terreinmeubilair op C- niveau	Besparing: € 14.842 vanaf het jaar 2026
Toelichting:	Op een aantal plekken in de gemeente wordt het onderhoud van terreinmeubilair uitgevoerd op B- niveau. Er kan voor worden gekozen om het onderhoudsniveau te verlagen tot C- niveau. Bij de bepaling van de omvang van de besparing zijn ook de straatnaamborden en verkeersborden meegenomen.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Toename meldingen en klachten over het onderhoudsniveau · Meer ad hoc maatregelen door eigen buitendienst

10. Rentevoordelen doordat projecten vertragen	Besparing: € 20.000 vanaf het jaar 2025
Toelichting:	De afgelopen jaren is gebleken dat de uitvoering van projecten achterblijft bij de planning die eerder is opgesteld. Doordat de middelen later worden uitgegeven ontstaan rentevoordelen die zich nu vaak bij de jaarrekening voordoen. Door hier op voorhand al rekening mee te houden kan een structurele besparing van € 20.000 worden ingeboekt.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Deze maatregel heeft geen directe beleidsmatige gevolgen.

11. Risicoregeling uniforme administratieve voorwaarden (UAV) van toepassing verklaren	Besparing: Leidt tot minder meerkosten toekomst
Toelichting:	Met het van toepassing verklaren van de UAV wordt een bestek of aannemingsovereenkomst vereenvoudigd doordat veel administratieve zaken in de bestektekst kunnen worden weggelaten. Bestekken en overeenkomsten zijn bij toepassing van de UAV meer uniform. Het opstellen van een overeenkomst of een bestek wordt op deze wijze minder arbeidsintensief.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· De uitwerking van risicoregeling is een behoorlijk tijdrovende opgave als de regeling door kostenstijging van toepassing is. · Risico’s t.a.v. projectkosten liggen volledig bij de gemeente

12. Groenonderhoud o.b.v. frequentie	Besparing: € 50.000 vanaf het jaar 2028
Toelichting:	Op dit moment wordt onderhoud gepleegd op basis van beeldkwaliteit. Dat betekent dat bij groeizaam weer een hogere frequentie van onderhoud wordt gepleegd dan op andere momenten. Deze maatregel voorziet erin dat met een vaste frequentie wordt gewerkt.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Meer capaciteit Directie & Toezicht · Risico bij gemeente · Ad hoc inzet bij groenonderhoud bijvoorbeeld door buitendienst · Mogelijke toename van het aantal klachten

13. Beëindiging plaatsen kerstbomen	Besparing: € 4.500 vanaf het jaar 2025
Toelichting:	Op dit moment worden op diverse plekken in de gemeente kerstbomen geplaatst. Deze maatregel voorziet erin dat deze niet langer worden geplaatst.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Aanzicht centrum versobert · Mogelijk negatief effect op toerisme

14. Beëindiging beheeractiviteiten op terreinen derden	Besparing: De omvang van de besparing is nu nog niet in te schatten

Toelichting:	Op diverse terreinen die provinciaal eigendom zijn wordt onderhoud gepleegd voor kosten van de gemeente. Deze maatregel voorziet erin dat dit onderhoud niet langer door de gemeente wordt uitgevoerd.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Gemeente dient in overleg te treden met de provincie zodat onderhoud is gegarandeerd.

15. Beëindiging samenwerking Werkgeversservicepunt Parkstad (WSP) voor groenactiviteiten	**Besparing:** € 200.000 vanaf het jaar 2026
Toelichting:	Op dit moment worden diverse medewerkers via een WSP- constructie ingehuurd voor het plegen van groenonderhoud. Deze maatregel voorziet erin dat deze inhuur wordt stopgezet
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Negatief voor het imago van de gemeente. · Kleine personele uitbreiding buitendienst

16. Halveren uitvoeringsbudget duurzaamheid	**Besparing:** € 25.000 vanaf het jaar 2025
Toelichting:	In de gemeentebegroting is een post voor duurzaamheid opgenomen die is bedoeld voor het opstellen van plannen en communicatie. Deze maatregel voorziet erin dat dit budget voor de helft wordt geschrapt.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Minder middelen voor communicatie over en planvoorbereiding van diverse duurzaamheidsprojecten.

17. Structurele voordelen agv investeringen in duurzaamheid naar gemeente	**Besparing:** De omvang van de besparing is nu nog niet in te schatten
Toelichting:	De gemeente pleegt met regelmaat duurzaamheidsinvesteringen zoals bijvoorbeeld zonnepanelen of warmtepompen. De gebruikers van die panden hebben de revenuen van die investeringen. Vaak is dat niet de gemeente, maar zijn dat externe gebruikers. In die gevallen zou het voordeel niet naar de externe gebruikers moeten gaan, maar naar de gemeente.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Exploitatie van de externe gebruikers komt meer onder druk te staan.

7.4 Programma 4 | Bestuurlijke samenwerking en financiën

7.4.1 Algemene ontwikkelingen

- **Matchingsgelden Novex en kansenagenda**

In 2023/ 2024 is op Zuid-Limburgs niveau het Ontwikkelperspectief NOVEX- Zuid-Limburg en de Agenda Zuid-Limburg opgesteld. Beide zijn bedoeld als opmaat naar een regionale investeringsagenda met Rijk en Provincie. Er zal derhalve een ook een beroep op Beekdaelen worden gedaan -verwachting in de loop van 2024- om in de komende jaren middelen beschikbaar te stellen teneinde te komen tot co- financiering.

- **Eventuele bijdrage in het kader van LPLG**

In het kader van het Limburgse Programma Landelijk Gebied zullen ook lokale projecten worden opgestart, die een beroep zullen doen op middelen van de Provincie en Rijk. Het ligt in lijn der verwachting dat ook Waterschappen en gemeenten gevraagd wordt om een bijdrage te leveren in capaciteit, middelen en/of gronden.

7.4.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel

- **Gemeentehuis Beekdaelen**

Op 23 april 2024 heeft de gemeenteraad besloten tot het onderzoeken van de mogelijkheid van realisatie centrale huisvesting in Nuth. Deze onderzoeken zijn opgestart. Naar verwachting kunnen we u eind 2024 een raadsvoorstel ter besluitvorming aanbieden.

7.4.3 Inkomstenverhogingen

In deze kadernota wordt voorgesteld een aantal tarieven te verhogen. Dit leidt tot een stijging van de lokale lastendruk. In de bijlage 1 van deze kadernota is ter informatie een overzicht opgenomen van de hoogte van de lokale belasting van de gemeente Beekdaelen ten opzichte van die belastingen in de regio. In het vervolg van deze paragraaf worden de inkomensverhogingen nader toegelicht.

- **Kostendekkend maken afvalstoffenheffing**

In de begroting 2023 heeft de raad besloten om een deel van de gestegen kosten van afval niet in rekening te brengen bij de burgers. Besloten kan worden de tarieven weer terug te brengen op een kostendekkend niveau. Dat leidt tot een stijging van het vast recht van ongeveer 25 euro per gezin. Voor de gemeentebegroting betekent dit een voordeel van € 400.000.

- **Kostendekkend maken leges**

De leges in de gemeente zijn al sinds jaar en dag niet kostendekkend. Verhoging tot het kostendekkende tarief betekent een structurele verbetering van het resultaat van afgerond € 500.000.

- **Inkomensafhankelijke bijdrage WMO (Hulp bij het huishouden)**

Het wordt mogelijk toegestaan om vanaf het jaar 2026 een inkomensafhankelijke bijdrage op alle abonnements-gerelateerde voorzieningen toe te passen. Vanuit het uitgangspunt dat

inwoners met een zorgbehoefte zonder financiële voorwaarden een beroep moeten kunnen doen op die zorg wordt voorgesteld de inkomensafhankelijke eigen bijdrage alleen toe te passen op de HbH (poetshulp). De invoering van de inkomensafhankelijke bijdrage leidt tot een stijging van de baten, maar vermoedelijk ook tot een afname van de vraag en daarmee ook tot een afname van de kosten. Het indicatieve jaarlijks voordeel bedraagt bijna € 250.000.

- **Verhogen onroerend zaakbelasting (meer in lijn met inflatie)**

De verhoging van de onroerend zaakbelasting wordt bij de gemeente gebaseerd op het indexeringspercentage dat in de mei- circulaire voorafgaand aan het begrotingsjaar wordt gepubliceerd. Met name de afgelopen jaren is gebleken dat de werkelijke indexering vele malen hoger lag. Het verschil is de laatste jaren opgelopen naar ongeveer 10%. Daarom wordt in deze kadernota voorgesteld de onroerend zaakbelasting voor het jaar 2025, bovenop de reguliere indexering, te verhogen met 10%. De hogere inkomsten als gevolg van die extra verhogingen bedragen afgerond €800.000.

- **Verhogen toeristenbelasting tot tarieven in regio**

De afgelopen jaren is en wordt geïnvesteerd in de toeristisch recreatieve ontwikkeling van de gemeente Beekdaelen. Voorbeelden, hiervan zijn onder andere de Beekdaelenroute, Parkstadroute en Knopen Lopen. Daarnaast zijn diverse gebiedsontwikkelingen uitgevoerd of zijn nog in uitvoering. Gedacht kan hierbij worden aan Thull, Etzenrade en Gijselaar. Een analyse van de toeristenbelasting zoals deze wordt geheven in Zuid-Limburg, laat zien dat Beekdaelen qua hoogte een laag tarief heft. Verhoging van de toeristenbelasting tot het Zuid- Limburgse gemiddeld leidt tot een voordeel van ongeveer € 130.000.

7.4.4 Uitgavenverlagingen

18. Verlagen bijdrage aan verbonden partijen met 5%	**Besparing:** De omvang van de besparing is nu nog niet in te schatten
Toelichting:	De afgelopen jaren is gebleken dat de gemeentelijke bijdragen, die worden betaald aan de verschillende gemeenschappelijke regelingen (GR), stijgen. Voor zover die stijging te maken heeft met inflatie of wettelijke voorwaarden is dat evident. Toch zijn de bijdragen bij een groot aantal GR's meer dan de inflatie gestegen zonder een fundamentele discussie over aanpassing van het takenpakket en de daarmee gepaard gaande kosten. Bekeken dient te worden op welke manier de gemeente, in samenspraak met andere deelnemers in de GR-en, kan komen tot een verlaging van de bijdrage. In voorkomende gevallen kan dat leiden tot een (her)bezinning van de taken, die bij de betreffende GR's zijn belegd of het spreiden van ambities en doelstellingen over een langere periode.
Mogelijk beleidsmatig effect:	· Exploitatie van de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen komt mogelijk meer onder druk te staan.

Bijlagen

Bijlage 1: overzicht van belastingdruk 2024 in de regio

Bijlage 2: vergelijking (tarieven) belastingen en heffingen 2024

bronnen: Coelo Atlas Gemeenten 2024 en Provincie Limburg Belastingoverzicht 2024

		Beekdaelen	Beek	Stein	Sittard-Geleen	Voerendaal	Heerlen	Landgraaf	Brunssum	Kerkrade	Simpelveld
OZB	eigenaar woning	374,40	375,48	356,45	436,13	444,68	322,37	344,77	322,77	344,78	398,21
afvalstoffenheffing		342,60	313,00	335,37	310,97	319,00	353,15	332,20	331,40	308,00	303,28
rioolheffing		324,77	241,00	278,76	230,28	360,00	195,71	267,20	270,84	235,00	322,80
totaal huishouden		1.041,77	929,48	970,58	977,38	1.123,68	871,23	944,17	925,01	887,78	1.024,29
ranking	1 = laagste	9	4	6	7	10	1	5	3	2	8
	10 = hoogste										
bouwleges	bouwsom										
dakkapel	12.900	797,60	Een vergelijking van de leges omgevingswet is nog niet beschikbaar in de Coelo-atlas. Onderstaand bericht ontvangen van COELO: Helaas het is ons niet gelukt om daar een goed overzicht van te maken. Er bleek veel verwarring te zijn bij gemeenten over de tarieven door het deels van kracht worden van de wkb. Wij hebben daarom besloten om geen overzicht te maken. We zijn wel bezig om voor een deel van de gemeenten uit te zoeken welke bedragen worden betaald voor verschillende voorbeeldprojecten, maar we weten nog niet of en wanneer we dit publiceren.									
uitbouw	57.400	1.999,55									
nieuwbouw woning	179.000	500,00									
dakopbouw	84.000	2.611,35									
grondgebonden woning	324.000	500,00									
bedrijfshal	1.045.000	500,00									
complex 10 appartementen	3.135.000	64.538,00									
toeristenbelasting											
camping		0,90	0,90	2,13	1,20	1,45	2,00	1,50	1,85	nvt	1,55
hotel		1,45	2,25	2,13	2,52	1,45	2,00	1,50	1,85	1,95	1,55

Bijlage 2: Begrotingsuitgangspunten

Vertreksituatie
Als vertrekpunt voor het opmaken van de begroting voor het tijdvak 2025-2028 wordt uitgegaan van:
- de regelgeving van het Besluit Begroten en Verantwoorden;
- de richtlijnen van de Provincie (begrotingsbrief).

Loonkosten
- Op basis van formatieplan aangevuld met actuele ontwikkelingen.
- Het principe van de communicerende vaten wordt toegepast.

De budgetten voor doorontwikkeling organisatie, tijdelijk personeel en loonkosten worden bestempeld als budgetten die met elkaar verwant zijn. Dat betekent concreet dat als sprake is van een overschot op het ene budget en een tekort op het andere budget die budgetten met elkaar worden verrekend. Als per saldo sprake is van een overschrijding dan wordt de reserve doorontwikkeling organisatie ingezet. Bij een overschot wordt die reserve juist gevoed.
Deze systematiek biedt de mogelijkheid om de budgetten flexibel aan te wenden zonder dat dit tot jaarlijks schommelingen in de budgetten leidt. Hierbij geldt voor de betreffende reserve een plafondbedrag van € 500.000.
Voor 2025 wordt de indexering aangehouden van 4,4% conform prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (bron CPB/CEP/meicirculaire 2024).

Prijzen
- Geraamd wordt in constante prijzen.
- Voor prijsstijgingen is een stelpost opgenomen van 2,8% (Bron: consumentenprijsindex volgens mei circulaire 2024).

Subsidies
Voor de subsidiëring van verenigingen wordt een stelpost opgenomen met als basis het subsidietotaal 2024 verhoogd met het genoemde prijsindexcijfer.

Gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen/professionele instellingen
- De begroting van de betreffende partijen zijn overgenomen tenzij ervaringscijfers anders uitwijzen.
- Voor de subsidiëring van professionele instellingen wordt in 2025 uitgegaan van het prijsindexcijfer conform de meicirculaire 2024 tenzij anders is overeengekomen met de professionele instelling.

Onvoorzien
Voor onvoorziene uitgaven is een post opgenomen van 50 duizend euro.

Rente
- Voor het aantrekken van leningen wordt een rente gehanteerd die is gebaseerd op het actuele renteniveau op de kapitaalmarkt.

Belastingen en heffingen
- De lokale heffingen en de overige leges zijn gebaseerd op een zo hoog mogelijke kostendekkendheid.
- Voor inflatoire bijstelling is gerekend met 2,8% (Bron: consumentenprijsindex volgens meicirculaire 2024).

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

- De circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. september 2024 is bepalend voor de begroting 2025 en de meerjarenbegroting.

Investeringsprogramma's

- De kapitaallasten van investeringen die vervanging behoeven worden ten laste gebracht van het begrotingsresultaat. Op die manier wordt geborgd dat vervanging kan plaatsvinden zonder dat dit leidt tot schommelingen in het vermogen of in het begrotingsresultaat.

Bijlage 3: Financiële kaders

- Baten en lasten dienen in evenwicht te zijn waarbij er wordt gestreefd naar een zo laag mogelijke belastingdruk en een rechtvaardige verdeling van de lasten.

- Creativiteit en behoedzaamheid zijn de sleutelwoorden voor de gemeentelijke financiën. Creativiteit wanneer het gaat om de samenhang tussen incidentele en structurele middelen. Behoedzaamheid omdat er nog tal van onzekerheden in onze financiële meerjarenraming zitten.

- In het te presenteren begrotingsbeeld wordt ernaar gestreefd dat het eerste en het laatste jaar van het meerjarig perspectief sluitend zijn.

- In de planning & controlcyclus is de kadernota het integrale afweegmoment voor het beschikbaar stellen van nieuwe of aanvullende structurele middelen. Met het tussentijds ingrijpen op de integrale afweegmomenten wordt terughoudend omgegaan. De begrippen “onvoorzien, onontkoombaar en onuitstelbaar” zijn hierbij leidend.

- Voordelen die optreden op basis van autonome ontwikkelingen en die het gevolg zijn van bestaand beleid worden eerst ingezet voor het oplossen van (structurele) nadelen op basis van bestaand beleid.